GHID DE BUNE PRACTICI

-UAT Municipiul Roșiori de Vede-

„Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativ 2014-2020”

www.poca.ro

CUPRINS

A. DOMENIUL ETICII ŞI INTEGRITĂŢII 3

1. Cadrul normativ de aplicare și principiile generale 3

2. Standarde de conduită ale funcționărilor publici 6

3. Coordonarea, monitorizarea și controlul aplicării normelor de conduită profesională 11

4. Noțiunea de consilier de etică 13

4.1. Condiții de numire a consilierului de etică 13

4.2. Incompatibilități 14

4.3. Desemnarea consilierului de etică 14

4.4. Atribuțiile și răspunderea consilierului de etică 15

5. Monitorizarea respectării normelor de conduită, precum și a implementării procedurilor disciplinare 15

B. DOMENIUL PREVENIRII CORUPȚIEI 18

1. Corupția și faptele de corupție 18

2. Strategia Națională Anticorupție 20

2.1. Obiective 21

2.2. Cadru legal 23

2.3. Implementare 23

3. Măsuri preventive anticorupție și indicatorii aferenți 25

4. Colaborarea cu societatea civilă 29

C. MODELE DE PROCEDURI DE SISTEM PRIVIND MĂSURILE PREVENTIVE ANTICORUPȚIE ȘI INDICATORII AFERENȚI 31

BIBLIOGRAFIE 33

A. DOMENIUL ETICII ŞI INTEGRITĂŢII

1. Cadrul normativ de aplicare și principiile generale

Cadrul normativ privind domeniul eticii și integrității este format dintr-o serie de legi, ordonanțe și hotărâri dispuse în vederea desfășurării activității într-un mediu mult mai adecvat. Acestea sunt prezentate și aplicate conform seriei de mai jos.

A. Codul Administrativ
- O.U.G. nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare

B. Riscuri și vulnerabilități la corupție în administrația publică
- H.G. nr. 599 din 2 august 2018 pentru aprobarea Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu indicatorii de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție, precum și pentru aprobarea Metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate
- OSGG nr. 600 din 20 aprilie 2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice, Standardul 8.

C. Cod etic / deontologic / de conduită
- O.U.G. nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.
- OSGG nr. 600 din 20 aprilie 2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice, Standardul 1

D. Consilierul de etică
- O.U.G. nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, art. 451 – 457.

E. Declararea cadourilor
- Legea nr. 251 din 16 iunie 2004 privind unele măsuri referitoare la bunurile primite cu titlu gratuit cu prilejul unor acțiuni de protocol în exercitarea mandatului sau a funcției

F. Declararea averilor și a intereselor
- Legea nr. 176 din 1 septembrie 2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, art. 1-7

G. Conflicte de interese
- Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ.
- Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în

mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

- Legea nr. 176 din 1 septembrie 2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, art.1-7.
- Legea nr. 193 din 24 iulie 2017 pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, art. 301, 308.

H. Incompatibilități

- Ordonanța de urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ.
- Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea nr. 176 din 1 septembrie 2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, art.1-7.

I. Interdicții după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice (pantouflage)

- O.U.G. nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare, art. 13 alin.(1).
- Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare, art. 94 alin. (3).
- Legea nr. 98 din 19 mai 2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare, Secțiunea a 4-a Reguli de evitare a conflictului de interese, art. 61.
- Legea nr. 672 din 19 decembrie 2002 privind auditul public intern, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în art. 22 alin. (5).
- Legea Concurenței nr. 21 din 10 aprilie 1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 70.

J. Transparență în procesul decizional

- Legea nr. 52 din 21 ianuarie 2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată

K. Accesul la informații de interes public

- Legea nr. 544 din 12 octombrie 2001 privind accesul la informațiile de interes public.

- Hotărârea Guvernului nr.123 din 7 februarie 2002 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea nr. 109 din 25 aprilie 2007 privind reutilizarea informațiilor din instituțiile publice, cu modificările și completările ulterioare.
- H.G. nr. 583 din 10 august 2016 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016-2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public, Anexele 4 și 5.

L. Protecția avertizorului în interes public
- Legea nr. 571 din 14 decembrie 2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii.
- OSGG nr. 600 din 20 aprilie 2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice - Standardul 1.

M. Funcțiile sensibile
- OSGG nr. 600 din 20 aprilie 2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice - Standardul 2.

N. Planul de integritate
- H.G. nr. 583 din 10 august 2016 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016-2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public, art. 6.

O. Managementul calității și controlul intern managerial al instituțiilor publice
- OSGG nr. 600 din 20 aprilie 2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice.

P. Dezvoltarea durabilă
- H.G. nr. 877 din 9 noiembrie 2018 privind adoptarea Strategiei naționale pentru dezvoltarea durabilă a României 2030.

Q. Egalitatea de șanse
- Legea nr. 202 din 19 aprilie 2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- H.G. nr. 365 din 24 mai 2018 privind aprobarea Strategiei naționale privind promovare egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021.
- OG nr. 137 din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Principiile generale ce țin de guvernarea conduitei profesionale a funcționarilor publici, precum și a personalului contractual din cadrul Unităților Administrative

Teritoriale sunt prevăzute în art. 368 din OUG nr. 57/2019 privind Codul Administrativ cu modificările și completările ulterioare așa cum sunt prezentate în enumerația de mai jos.

a) *Supremația Constituției și a legii* reprezintă un principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții au obligația de a respecta Constituția, precum și legile țării;
b) Prioritatea interesului public, în exercitarea funcției deținute;
c) Asigurarea egalității de tratament a cetățenilor în fața autorităților și instituțiilor publice, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții au îndatorirea de a aplica același regim juridic în situații identice sau similare;
d) Profesionalismul, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții au obligația de a îndeplini atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, corectitudine și conștiinciozitate;
e) Imparțialitatea și independența, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții sunt obligate să aibă o atitudine obiectivă, neutră față de orice interes altul decât interesul public, în exercitarea funcției deținute;
f) Integritatea morală, principiu conform căruia persoanelor care ocupă diferite categorii de funcții le este interzis să solicite sau să accepte, direct ori indirect, pentru ei sau pentru alții, vreun avantaj ori beneficiu în considerarea funcției pe care o dețin sau să abuzeze în vreun fel de această funcție;
g) Libertatea gândirii și a exprimării, principiu conform căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții pot să-și exprime și să-și fundamenteze opiniile, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor moravuri;
h) Cinstea și corectitudinea, principiu conform căruia în exercitarea diferitelor categorii de funcții ocupanții acestora trebuie să fie de bună-credință;
i) Deschiderea și transparența, principiu conform căruia activitățile desfășurate în exercitarea diferitelor categorii de funcții sunt publice și pot fi supuse monitorizării cetățenilor) responsabilitatea și răspunderea, principiu potrivit căruia persoanele care ocupă diferite categorii de funcții răspund în conformitate cu prevederile legale atunci când atribuțiile de serviciu nu au fost îndeplinite corespunzător.[1]

2. Standarde de conduită ale funcționărilor publici

I. Asigurarea unui serviciu public de calitate

(1) Funcționarii publici au obligația de a asigura un serviciu public de calitate în beneficiul cetățenilor, prin participarea activă la luarea deciziilor și la transpunerea lor în practică, în scopul realizării competențelor autorităților și ale instituțiilor publice.

(2) În exercitarea funcției publice, funcționarii publici au obligația de a avea un comportament profesionist, precum și de a asigura, în condițiile legii, transparența

[1] Codul Administrativ, OUG nr.57/2019, art.368, https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/215925

administrativă, pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea autorităților și instituțiilor publice.

II. Loialitatea față de Constituție și lege

(1) Funcționarii publici au obligația ca, prin actele și faptele lor, să respecte Constituția, legile țării și să acționeze pentru punerea în aplicare a dispozițiilor legale, în conformitate cu atribuțiile care le revin, cu respectarea eticii profesionale.

(2) Funcționarii publici trebuie să se conformeze dispozițiilor legale privind restrângerea exercițiului unor drepturi, datorată naturii funcțiilor publice deținute.

III. Loialitatea față de autoritățile și instituțiile publice

(1) Funcționarii publici au obligația de a apăra în mod loial prestigiul autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, precum și de a se abține de la orice act ori fapt care poate produce prejudicii imaginii sau intereselor legale ale acesteia.

(2) Funcționarilor publici le este interzis:

a) să exprime în public aprecieri neconforme cu realitatea în legătură cu activitatea autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, cu politicile și strategiile acesteia ori cu proiectele de acte cu caracter normativ sau individual;
b) să facă aprecieri neautorizate în legătură cu litigiile aflate în curs de soluționare și în care autoritatea sau instituția publică în care își desfășoară activitatea are calitatea de parte;
c) să dezvăluie informații care nu au caracter public, în alte condiții decât cele prevăzute de lege;
d) să dezvăluie informațiile la care au acces în exercitarea funcției publice, dacă această dezvăluire este de natură să atragă avantaje necuvenite ori să prejudicieze imaginea sau drepturile instituției ori ale unor funcționari publici, precum și ale persoanelor fizice sau juridice;
e) să acorde asistență și consultanță persoanelor fizice sau juridice în vederea promovării de acțiuni juridice ori de altă natură împotriva statului sau autorității ori instituției publice în care își desfășoară activitatea.

(3) Prevederile alin. (2) lit. a)-d) se aplică și după încetarea raportului de serviciu, pentru o perioadă de 2 ani, dacă dispozițiile din legi speciale nu prevăd alte termene.

(4) Dezvăluirea informațiilor care nu au caracter public sau remiterea documentelor care conțin asemenea informații, la solicitarea reprezentanților unei alte autorități ori instituții publice, este permisă numai cu acordul conducătorului autorității sau instituției publice în care funcționarul public respectiv își desfășoară activitatea.

(5) Prevederile prezentului cod de conduită nu pot fi interpretate ca o derogare de la obligația legală a funcționarilor publici de a furniza informații de interes public celor interesați, în condițiile legii, sau ca o derogare de la dreptul funcționarului public de a

face sesizări în baza Legii nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice şi din alte unităţi care semnalează încălcări ale legii.

IV. Libertatea opiniilor

(1) În îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, funcționarii publici au obligația de a respecta demnitatea funcției publice deținute, corelând libertatea dialogului cu promovarea intereselor autorităţii sau instituției publice în care îşi desfăşoară activitatea.

(2) În activitatea lor, funcționarii publici au obligația de a respecta libertatea opiniilor şi de a nu se lăsa influențați de considerente personale sau de popularitate. În exprimarea opiniilor, funcționarii publici trebuie să aibă o atitudine conciliantă şi să evite generarea conflictelor datorate schimbului de păreri.

V. Activitatea publică

(1) Relațiile cu mijloacele de informare în masă se asigură de către funcționarii publici desemnați în acest sens de conducătorul autorităţii sau instituției publice, în condițiile legii.

(2) Funcționarii publici desemnați să participe la activități sau dezbateri publice, în calitate oficială, trebuie să respecte limitele mandatului de reprezentare încredințat de conducătorul autorităţii ori instituției publice în care îşi desfăşoară activitatea.

(3) În cazul în care nu sunt desemnați în acest sens, funcționarii publici pot participa la activități sau dezbateri publice, având obligația de a face cunoscut faptul că opinia exprimată nu reprezintă punctul de vedere oficial al autorității ori instituției publice în cadrul căreia îşi desfăşoară activitatea.

VI. Activitatea politică

În exercitarea funcției publice, funcționarilor publici le este interzis:

a) să participe la colectarea de fonduri pentru activitatea partidelor politice;
b) să furnizeze sprijin logistic candidaților la funcții de demnitate publică;
c) să colaboreze, în afara relațiilor de serviciu, cu persoanele fizice sau juridice care fac donații ori sponsorizări partidelor politice;
d) să afişeze, în cadrul autorităților sau instituţiilor publice, însemne ori obiecte inscripționate cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora.

VII. Folosirea imaginii proprii

În considerarea funcției publice deținute, funcționarilor publici le este interzis să permită utilizarea numelui sau imaginii proprii în acțiuni publicitare pentru promovarea unei activități comerciale, precum şi în scopuri electorale.

VIII. Cadrul relațiilor în exercitarea funcției publice

(1) În relațiile cu personalul din cadrul autorității sau instituției publice în care îşi desfăşoară activitatea, precum şi cu persoanele fizice sau juridice, funcționarii publici sunt obligați să aibă un comportament bazat pe respect, bună-credință, corectitudine şi amabilitate.

(2) Funcționarii publici au obligația de a nu aduce atingere onoarei, reputației și demnității persoanelor din cadrul autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, precum și persoanelor cu care intră în legătură în exercitarea funcției publice, prin:

a) întrebuințarea unor expresii jignitoare;
b) dezvăluirea unor aspecte ale vieții private;
c) formularea unor sesizări sau plângeri calomnioase.

(3) Funcționarii publici trebuie să adopte o atitudine imparțială și justificată pentru rezolvarea clară și eficientă a problemelor cetățenilor. Funcționarii publici au obligația să respecte principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, prin:

a) promovarea unor soluții similare sau identice raportate la aceeași categorie de situații de fapt;
b) eliminarea oricărei forme de discriminare bazate pe aspecte privind naționalitatea, convingerile religioase și politice, starea materială, sănătatea, vârsta, sexul sau alte aspecte.

(4) Pentru realizarea unor raporturi sociale și profesionale care să asigure demnitatea persoanelor, eficiența activității, precum și creșterea calității serviciului public, se recomandă respectarea normelor de conduită prevăzute la alin. (1)-(3) și de către celelalte subiecte ale acestor raporturi.

IX. Conduita în cadrul relațiilor internaționale

(1) Funcționarii publici care reprezintă autoritatea sau instituția publică în cadrul unor organizații internaționale, instituții de învățământ, conferințe, seminării și alte activități cu caracter internațional au obligația să promoveze o imagine favorabilă țării și autorității sau instituției publice pe care o reprezintă.

(2) În relațiile cu reprezentanții altor state, funcționarilor publici le este interzis să exprime opinii personale privind aspecte naționale sau dispute internaționale.

(3) În deplasările externe, funcționarii publici sunt obligați să aibă o conduită corespunzătoare regulilor de protocol și le este interzisă încălcarea legilor și obiceiurilor țării gazdă.

X. Interdicția privind acceptarea cadourilor, serviciilor și avantajelor

Funcționarii publici nu trebuie să solicite ori să accepte cadouri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj, care le sunt destinate personal, familiei, părinților, prietenilor ori persoanelor cu care au avut relații de afaceri sau de natură politică, care le pot influența imparțialitatea în exercitarea funcțiilor publice deținute ori pot constitui o recompensă în raport cu aceste funcții.

XI. Participarea la procesul de luare a deciziilor

(1) În procesul de luare a deciziilor, funcționarii publici au obligația să acționeze conform prevederilor legale și să își exercite capacitatea de apreciere în mod fundamentat și imparțial.

(2) Funcționarilor publici le este interzis să promită luarea unei decizii de către autoritatea sau instituția publică, de către alți funcționari publici, precum și îndeplinirea atribuțiilor în mod privilegiat.

XII. Obiectivitate în evaluare

(1) În exercitarea atribuțiilor specifice funcțiilor publice de conducere, funcționarii publici au obligația să asigure egalitatea de șanse și tratament cu privire la dezvoltarea carierei în funcția publică pentru funcționarii publici din subordine.

(2) Funcționarii publici de conducere au obligația să examineze și să aplice cu obiectivitate criteriile de evaluare a competenței profesionale pentru personalul din subordine, atunci când propun ori aprobă avansări, promovări, transferuri, numiri sau eliberări din funcții ori acordarea de stimulente materiale sau morale, excluzând orice formă de favoritism ori discriminare.

(3) Se interzice funcționarilor publici de conducere să favorizeze sau să defavorizeze accesul ori promovarea în funcția publică pe criterii discriminatorii, de rudenie, afinitate sau alte criterii neconforme cu principiile prevăzute la art. 3.

XIII. Folosirea prerogativelor de putere publică

(1) Este interzisă folosirea de către funcționarii publici, în alte scopuri decât cele prevăzute de lege, a prerogativelor funcției publice deținute.

(2) Prin activitatea de luare a deciziilor, de consiliere, de elaborare a proiectelor de acte normative, de evaluare sau de participare la anchete ori acțiuni de control, funcționarilor publici le este interzisă urmărirea obținerii de foloase sau avantaje în interes personal ori producerea de prejudicii materiale sau morale altor persoane.

(3) Funcționarilor publici le este interzis să folosească poziția oficială pe care o dețin sau relațiile pe care le-au stabilit în exercitarea funcției publice, pentru a influența anchetele interne ori externe sau pentru a determina luarea unei anumite măsuri.

(4) Funcționarilor publici le este interzis să impună altor funcționari publici să se înscrie în organizații sau asociații, indiferent de natura acestora, ori să le sugereze acest lucru, promițându-le acordarea unor avantaje materiale sau profesionale.

XIV. Utilizarea resurselor publice

(1) Funcționarii publici sunt obligați să asigure ocrotirea proprietății publice și private a statului și a unităților administrativ-teritoriale, să evite producerea oricărui prejudiciu, acționând în orice situație ca un bun proprietar.

(2) Funcționarii publici au obligația să folosească timpul de lucru, precum și bunurile aparținând autorității sau instituției publice numai pentru desfășurarea activităților aferente funcției publice deținute.

(3) Funcționarii publici trebuie să propună și să asigure, potrivit atribuțiilor care le revin, folosirea utilă și eficientă a banilor publici, în conformitate cu prevederile legale.

(4) Funcționarilor publici care desfășoară activități publicistice în interes personal sau activități didactice le este interzis să folosească timpul de lucru ori logistica autorității sau a instituției publice pentru realizarea acestora.

XV. Limitarea participării la achiziții, concesionări sau închirieri

(1) Orice funcționar public poate achiziționa un bun aflat în proprietatea privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, supus vânzării în condițiile legii, cu excepția următoarelor cazuri:

a) când a luat cunoștință, în cursul sau ca urmare a îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, despre valoarea ori calitatea bunurilor care urmează să fie vândute;
b) când a participat, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, la organizarea vânzării bunului respectiv;
c) când poate influența operațiunile de vânzare sau când a obținut informații la care persoanele interesate de cumpărarea bunului nu au avut acces.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și în cazul concesionării sau închirierii unui bun aflat în proprietatea publică ori privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale.

(3) Funcționarilor publici le este interzisă furnizarea informațiilor referitoare la bunurile proprietate publică sau privată a statului ori a unităților administrativ-teritoriale, supuse operațiunilor de vânzare, concesionare sau închiriere, în alte condiții decât cele prevăzute de lege.[2]

3. Coordonarea, monitorizarea și controlul aplicării normelor de conduită profesională

Analizând Ordonanța de urgență 57/2019 privind Codul de conduită al funcționarilor publici din punct de vedere al monitorizării și al controlului aplicării normelor de conduită se pot identifica o serie de observații specifice:

1) *Rolul Agenției Naționale a Funcționarilor Publici* privind domeniul eticii și al integrității este unul specific, instituția publică coordonează, monitorizează și controlează aplicarea normelor prevăzute de prezentul cod de conduită, exercitând următoarele atribuții:
   - urmărește aplicarea și respectarea, în cadrul autorităților și instituțiilor publice, a prevederilor prezentului cod de conduită;
   - elaborează studii și analize privind respectarea prevederilor prezentului cod de conduită;
   - colaborează cu organizațiile neguvernamentale care au ca scop promovarea și apărarea intereselor legitime ale cetățenilor în relația cu funcționarii publici.

[2] OUG nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul administrativ, Art. 444 Limitarea participării la achiziții, concesionări sau închirieri

De asemenea, prin activitatea sa, Agenția Națională a Funcționarilor Publici nu poate influența derularea procedurii de lucru a comisiilor de disciplină din cadrul autorităților și instituțiilor publice.

2) Privind *rolul autorităților și cel al instituțiilor publice* din punct de vedere al eticii și al integrității sunt prezentate următoarele observații:

(1) În scopul aplicării eficiente a dispozițiilor prezentului cod de conduită, conducătorii autorităților și instituțiilor publice vor desemna un funcționar public, de regulă din cadrul compartimentului de resurse umane, pentru consiliere etică şi monitorizarea respectării normelor de conduită.

(2) Persoanele prevăzute la alin. (1) exercită următoarele atribuții:

a) acordarea de consultanță și asistență funcționarilor publici din cadrul autorității sau instituției publice cu privire la respectarea normelor de conduită;
b) monitorizarea aplicării prevederilor prezentului cod de conduită în cadrul autorității sau instituției publice;
c) întocmirea de rapoarte trimestriale privind respectarea normelor de conduită de către funcționarii publici din cadrul autorității sau instituției publice.

(3) Atribuțiile prevăzute la alin. (2) se exercită în temeiul unui act administrativ emis de conducătorul autorității sau instituției publice sau prin completarea fișei postului cu atribuția distinctă de consiliere etică și monitorizare a respectării normelor de conduită.

(4) Rapoartele prevăzute la alin. (2) lit. c), aprobate de conducătorul autorității sau instituției publice, se comunică funcționarilor publici din cadrul autorității sau instituției publice și se transmit trimestrial, la termenele și în forma standard stabilite prin instrucțiuni de Agenția Națională a Funcționarilor Publici.

(5) Rapoartele autorităților și instituțiilor publice privind respectarea normelor de conduită vor fi centralizate într-o bază de date necesară pentru:

- identificarea cauzelor care determină încălcarea normelor de conduită profesională, inclusiv a constrângerilor sau amenințărilor exercitate asupra unui funcționar public pentru a-l determina să încalce dispoziții legale în vigoare ori să le aplice necorespunzător;
- identificarea modalităților de prevenire a încălcării normelor de conduită profesională;
- adoptarea măsurilor privind reducerea și eliminarea cazurilor de nerespectare a prevederilor legale.

3) Publicitatea cazurilor de încălcare a normelor de conduită din domeniul eticii și integrității este prezentată în Ordonanța de urgență 57/2019 în concordanță cu domeniul de activitate.

(1) Raportul anual cu privire la managementul funcției publice și al funcționarilor publici, care se întocmește de Agenția Națională a Funcționarilor Publici (ANFP), trebuie să cuprindă și următoarele date:

a) numărul și obiectul sesizărilor privind cazurile de încălcare a normelor de conduită profesională;
b) categoriile și numărul de funcționari publici care au încălcat normele de conduită morală și profesională;

c) cauzele și consecințele nerespectării prevederilor prezentului cod de conduită;
d) evidențierea cazurilor în care funcționarilor publici li s-a cerut să acționeze sub presiunea factorului politic.

(2) Agenția Națională a Funcționarilor Publici poate să prezinte în raportul anual, în mod detaliat, unele cazuri care prezintă un interes deosebit pentru opinia publică.

4) În cazul personalului ce-și desfășoară activitatea în cadrul instituțiilor publice, monitorizarea și controlul aplicării normelor prevăzute de prezentul Cod de etică și conduita profesională se realizează astfel:

a) pentru funcționarii publici, monitorizarea și controlul se realizează de către un funcționar public, de regulă din cadrul compartimentului de resurse umane, care va îndeplini atribuțiile prevăzute la art. 451 din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul administrativ.

4. Noțiunea de consilier de etică

4.1. Condiții de numire a consilierului de etică

Dobândirea calității de consilier de etică vizează deținerea unui statut temporar, atribuit cu respectarea unor condiții expres, unui funcționar public pentru o perioadă de 3 ani.

Poate dobândi calitatea de consilier de etică funcționarul public care îndeplinește în mod cumulativ următoarele condiții:

a. este funcționar public definitiv;
b. ocupă o funcție publică din clasa I;
c. are, de regulă, studii superioare în domeniul științe sociale, astfel cum este definit acest domeniu de studii în condițiile legislației specifice;
d. prezintă deschidere și disponibilitate pentru îndeplinirea atribuțiilor care îi revin consilierului de etică în conformitate cu prevederile prezentului cod;
e. are o probitate morală recunoscută;
f. nu i s-a aplicat o sancțiune disciplinară, care nu a fost radiată în condițiile legii;
g. față de persoana sa nu este în curs de desfășurare cercetarea administrativă în cadrul procedurii disciplinare, în condițiile legii;
h. față de persoana sa nu a fost dispusă începerea urmăririi penale pentru săvârșirea unei infracțiuni contra securității naționale, contra autorității, infracțiuni de corupție sau de serviciu, infracțiuni de fals ori contra înfăptuirii justiției;
i. nu se află într-o procedură de evaluare desfășurată de autoritatea responsabilă de asigurarea integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și prevenirea corupției instituționale, în condițiile legii;
j. nu se află în niciuna dintre situațiile de incompatibilitate cu calitatea de consilier de etică prevăzute la art. 453.

Dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute la alineatul precedent, lit. f) - j) se face prin completarea unei declarații de integritate, dată pe propria răspundere a funcționarului public.

Condițiile prevăzute la alineatul de mai sus, lit. b) și c) nu sunt obligatorii în cazul autorităților și instituțiilor publice în care numărul de personal este sub 20.[3]

4.2. Incompatibilități

(1) Nu poate fi numit consilier de etică funcționarul public care se află în următoarele situații de incompatibilitate:

a. este soț, rudă sau afin până la gradul al IV-lea inclusiv cu conducătorul autorității sau instituției publice sau cu înlocuitorul de drept al acestuia;
b. are relații patrimoniale sau de afaceri cu oricare dintre persoanele prevăzute la lit. a);
c. este membru sau secretar în comisia de disciplină constituită în cadrul autorității sau instituției publice.

(2) În cazul în care situațiile de incompatibilitate prevăzute în alineatul precedent intervin ulterior dobândirii în condiții legale a calității de consilier de etică, statutul de consilier de etică încetează în condițiile prezentului cod.[4]

4.3. Desemnarea consilierului de etică

Procedura de desemnare a consilierului de etică este realizată de către conducătorii instituțiilor publice, fiind aleasă, de regulă, o persoană ce face parte din compartimentul de resurse umane pentru consiliere etică și monitorizarea respectării normelor de conduită. Acest proces este realizat în scopul aplicării eficiente a dispozițiilor prezentului cod, referitoare la conduita personalului în exercitarea funcțiilor deținute. În mod excepțional, în funcție de numărul de personal din cadrul instituției, de complexitatea problemelor și de volumul activității specifice, pot fi desemnați doi consilieri de etică.

Desemnarea consilierului de etică și atribuțiile acestuia se stabilesc prin act administrativ al conducătorului instituției, atribuțiile consilierului de etică fiind consemnate, ulterior, în fișa postului.[5]

---

[3] Codul Administrativ, Consilierul de etică, Art. 452, https://lege5.ro/Gratuit/gm2dcnrygm3q/consilierul-de-etica-codul-administrativ?dp=gi4tcojxgeytgma

[4] Codul Administrativ, Incompatibilități cu calitatea de consilier de etică, Art.453, https://lege5.ro/gratuit/gm2dcnrygm3q/incompatibilitati-cu-calitatea-de-consilier-de-etica-codul-administrativ?dp=gi4tcojxgeytioi

[5] Codul privind Conduita Etică, Desemnarea consilierului de etică, Art.22, https://lege5.ro/gratuit/gm4tqmzqgayq/desemnarea-consilierului-de-etica-codul-privind-conduita-etica?dp=gmztcmbqgq4danq

4.4. Atribuțiile și răspunderea consilierului de etică

Privind exercitarea rolului activ de prevenire a încălcării principiilor și normelor de conduită etică, consilierul ales îi sunt distribuite o serie de atribuții, după cum urmează a fi prezentate mai jos. Îndatoririle consilierului de etică sunt următoarele:

- monitorizează modul de aplicare și respectare a principiilor și normelor de conduită de către funcționarii publici din cadrul autorității sau instituției publice și întocmește rapoarte și analize cu privire la acestea;
- desfășoară activitatea de consiliere etică, pe baza solicitării scrise a funcționarilor publici sau la inițiativa sa atunci când funcționarul public nu i se adresează cu o solicitare, însă din conduita adoptată rezultă nevoia de ameliorare a comportamentului acestuia;
- elaborează analize privind cauzele, riscurile și vulnerabilitățile care se manifestă în activitatea funcționarilor publici din cadrul autorității sau instituției publice și care ar putea determina o încălcare a principiilor și normelor de conduită, pe care le înaintează conducătorului autorității sau instituției publice, și propune măsuri pentru înlăturarea cauzelor, diminuarea riscurilor și a vulnerabilităților;
- organizează sesiuni de informare a funcționarilor publici cu privire la normele de etică, modificări ale cadrului normativ în domeniul eticii și integrității sau care instituie obligații pentru autoritățile și instituțiile publice pentru respectarea drepturilor cetățenilor în relația cu administrația publică sau cu autoritatea sau instituția publică respectivă;
- semnalează practici sau proceduri instituționale care ar putea conduce la încălcarea principiilor și normelor de conduită în activitatea funcționarilor publici;
- analizează sesizările și reclamațiile formulate de cetățeni și de ceilalți beneficiari ai activității autorității sau instituției publice cu privire la comportamentul personalului care asigură relația directă cu cetățenii și formulează recomandări cu caracter general, fără a interveni în activitatea comisiilor de disciplină;
- poate adresa în mod direct întrebări sau aplica chestionare cetățenilor și beneficiarilor direcți ai activității autorității sau instituției publice cu privire la comportamentul personalului care asigură relația cu publicul, precum și cu privire la opinia acestora despre calitatea serviciilor oferite de autoritatea sau instituția publică respectivă.[6]

5. Monitorizarea respectării normelor de conduită, precum și a implementării procedurilor disciplinare

În exercitarea prerogativelor de putere publică, funcționarii publici au obligația de a respecta normele/standardele de conduită, care reprezintă reguli de comportament profesional şi civic rezultate din îndatoririle prevăzute în partea a VI-a, titlul II,

[6] Codul Administrativ, Atribuțiile consilierului de etică, Art.454, https://lege5.ro/gratuit/gm2dcnrygm3q/atributiile-consilierului-de-etica-codul-administrativ?dp=gi4tcojxgeytkni

capitolul V, secțiunea a 2-a din O.U.G.nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările şi completările ulterioare. Încălcarea cu vinovăție de către funcționarii publici a îndatoririlor corespunzătoare funcției publice pe care o dețin şi a normelor/standardelor de conduită profesională şi civică prevăzute de lege constituie abatere disciplinară şi atrage răspunderea administrativ -disciplinară a acestora.

În scopul respectării şi monitorizării implementării principiilor şi normelor de conduită de către funcționarii publici, consilierul de etică exercită un rol activ în domeniul prevenirii încălcării normelor de conduită prevăzute de Codul administrativ.

Cadrul instituțional pe baza căruia se realizează monitorizarea implementării principiilor și a standardelor de conduită, precum și a procedurilor disciplinare în cadrul autorităților şi instituțiilor publice este reprezentat prin:

- activitățile desfășurate de consilierul de etică la nivelul APL;
- procedurile cercetărilor administrative desfășurate de către comisia de disciplină, pe baza sesizărilor depuse la acestea;
- acțiunile APL privind modalitățile de prevenire a încălcării normelor de conduită şi a măsurilor administrative adoptate pentru înlăturarea cauzelor sau circumstanțelor care pot favoriza/au favorizat încălcarea normelor de conduită;
- activitatea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, prin realizarea analizei de sistem privind implementarea principiilor aplicabile conduitei profesionale a funcționarilor publici și a normelor/standardelor de conduită a funcționarilor publici, precum și a procedurilor administrativ-disciplinare aplicabile funcționarilor publici în cadrul autorităților și instituțiilor publice.

Consilierea etică și monitorizarea respectării normelor de conduită

(1) Persoana însărcinată cu consilierea etică și monitorizarea respectării normelor de conduită este funcționarul public desemnat consilier de etică la nivelul aparatului de specialitate al Primarului Municipiului Vaslui.

(2) În exercitarea rolului activ de prevenire a încălcării principiilor și normelor de conduită, consilierul de etică îndeplinește următoarele atribuții:

a) monitorizează modul de aplicare şi respectare a principiilor şi normelor de conduită de către funcționarii publici din cadrul instituției şi întocmește rapoarte şi analize cu privire la acestea;

b) desfășoară activitatea de consiliere etică, pe baza solicitării scrise a funcționarilor publici sau la inițiativa sa atunci când funcționarul public nu i se adresează cu o solicitare, însă din conduita adoptată rezultă nevoia de ameliorare a comportamentului acestuia;

c) elaborează analize privind cauzele, riscurile şi vulnerabilitățile care se manifestă în activitatea funcționarilor publici din cadrul autorității sau instituției publice și care ar putea determina o încălcare a principiilor şi normelor de conduită, pe care le înaintează Primarului, şi propune măsuri pentru înlăturarea cauzelor, diminuarea riscurilor şi a vulnerabilităților;

d) organizează sesiuni de informare a funcționarilor publici/personalului contractual cu privire la normele de etică, modificări ale cadrului normativ în domeniul eticii şi integrității sau care instituie obligații pentru instituție pentru respectarea drepturilor cetățenilor în relația cu Primăria;

e) semnalează practici sau proceduri instituționale care ar putea conduce la încălcarea principiilor şi normelor de conduită în activitatea funcționarilor publici;

f) analizează sesizările şi reclamațiile formulate de cetățeni şi de ceilalți beneficiari ai activității Primăriei cu privire la comportamentul personalului care asigură relația directă cu cetățenii şi formulează recomandări cu caracter general, fără a interveni în activitatea comisiei de disciplină;

g) poate adresa în mod direct întrebări sau aplica chestionare cetățenilor şi beneficiarilor direcți ai activității Primăriei cu privire la comportamentul personalului care asigură relația cu publicul, precum şi cu privire la opinia acestora despre calitatea serviciilor oferite de autoritatea sau instituția publică respectivă;

h) aplică metode și instrumente aprobate de către conducerea instituției, ce vor fi utilizate în vederea monitorizării aplicării prevederilor codului de conduită în cadrul instituției, pentru identificarea nevoilor de consiliere etică, dileme şi vulnerabilități etice cu care se confruntă salariații, de exemplu: chestionare privind respectarea codului de conduită; interviuri individuale pentru analiza percepțiilor în privința respectării principiilor și normelor de conduită, realizând rapoarte în acest sens.

(3) Consilierea etică are caracter confidențial și se desfășoară în baza unei solicitări formale adresate consilierului de etică sau la inițiativa sa atunci când din conduita funcționarului public rezultă nevoia de ameliorare a comportamentului acestuia. Consilierul de etică are obligația de a nu comunica informații cu privire la activitatea derulată decât în situația în care aspectele semnalate pot constitui o faptă penală.

(4) Funcționarii publici nu pot fi sancționați sau prejudiciați în nici un fel pentru că s-au adresat consilierului de etică cu solicitarea de a primi consiliere cu privire la respectarea principiilor și normelor de conduită.

(5) În activitatea de consiliere etică, consilierul de etică nu se supune subordonării ierarhice și nu primește instrucțiuni de la nici o persoană, indiferent de calitatea, funcția și nivelul ierarhic al acesteia.

Raportarea cu privire la normele de conduită

Consilierul de etică are obligația de a realiza rapoartele cu privire la respectarea normelor de conduită din cadrul instituției, în conformitate cu prevederile legale în materie.

B. DOMENIUL PREVENIRII CORUPȚIEI

1. Corupția și faptele de corupție

Corupția reprezintă o problemă întâlnită la nivel mondial, fiind dăunătoare pentru societate. Aceasta constituie o amenințare la adresa securității, deoarece permite și stimulează criminalitatea organizată, terorismul și alte forme de infracțiuni, inclusiv spălarea banilor sau traficul de droguri. Corupția adâncește inegalitățile, erodează încrederea cetățenilor în instituțiile publice, subminează buna guvernare și justiția socială și constituie o amenințare gravă la adresa statului de drept, a democrației și a drepturilor fundamentale. Corupția are, de asemenea, un impact negativ asupra prosperității și creșterii economice prin crearea de incertitudini în afaceri, scăderea nivelului investițiilor, împiedicarea concurenței loiale și reducerea finanțelor publice. De asemenea, aceasta afectează în mod negativ obiectivele guvernamentale care se concentrează pe îmbunătățirea disparității veniturilor și a protecției mediului.

Uniunea Europeană este una dintre cele mai puțin corupte regiuni din lume. Cu toate acestea, niciuna dintre țările UE nu este complet lipsită de corupție. Deși gradul de manifestare a corupției poate fi diferit de la o țară UE la alta, aceasta are repercusiuni negative la nivel general observându-se faptul că:

- va costa Uniunea Europeană între 179 și 990 miliarde euro pe an, ceea ce reprezintă până la 6% din PIB;
- 71% dintre europeni consideră că fenomenul corupției este larg răspândit în țările lor, iar 42% consideră că aceasta a crescut în ultimii ani (sondajul Eurobarometru privind corupția din 2020);
- 37% dintre întreprinderile din UE consideră corupția ca fiind o problemă în ceea ce privește afacerile (sondajul Eurobarometru din 2019: Atitudinea întreprinderilor față de corupție);
- 60% dintre întreprinderile din UE sunt de acord cu afirmația că mita și utilizarea conexiunilor reprezintă adesea cea mai ușoară modalitate de a obține anumite servicii publice (sondajul Eurobarometru din 2019: Atitudinile întreprinderilor față de corupție)[7].

Deși în plan strategic corupția a fost fenomenul infracțional pentru care, începând cu anul 2001 s-au demarat cele mai multe acțiuni și s-au conturat politici menite să sprijine lupta împotriva acesteia, în România rămâne o provocare. Fenomenul are un impact major asupra societății, afectând-o în diferite moduri, fiind de natură a genera consecințe negative atât în viața economică, cât și socială a cetățenilor. Astfel, s-a constatat faptul că, în anumite cazuri, manifestarea corupției a influențat negativ viața, integritatea fizică, încrederea față de instituțiile statului și patrimoniul cetățenilor.

[7] Comisia Europeană, Corupția, disponibil la adresa: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/corruption_en, accesat online la data de 07.09.2022

Gradul ridicat de manifestare a corupției pe teritoriul României limitează perspectivele de dezvoltare ale țării și capacitatea de promovare a obiectivelor de politică externă, inclusiv a imaginii României în mediul internațional. De asemenea, corupția afectează eficiența și profesionalismul autorităților și instituțiilor publice, în special în ceea ce din privește furnizarea serviciilor de interes general, determinând astfel, o încredere scăzută a cetățenilor în capacitatea statului de a gestiona relațiile sociale.

Motivele pentru care fenomenul corupției este larg răspândit sunt diverse, iar problematica prevenirii și combaterii acesteia intră în spectrul de competență a mai multor instituții din România, care trebuie să conlucreze astfel încât să poată fi obținută o sinergie în activitățile de promovare a integrității[8].

O instituție cu rol activ în prevenirea și combaterea faptelor de corupție este **Direcția Națională Anticorupție**, care oferă corupției două definiții, astfel încât, în sens larg, corupția reprezintă o abatere de la moralitate, de la cinste, de la datorie, iar din punct de vedere al relației dintre autorități și cetățeni, corupția reprezintă folosirea discreționară a poziției sau a funcției, prin recurgerea la mijloace ilicite sau ilegale, în scopul obținerii unor interese personale sau de grup.

În România sancționate fapte de corupție clasice precum:

a) Luarea de mită:

- fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta;
- fapta prevăzută în alin. (1), săvârșită de una dintre persoanele prevăzute în art. 175 alin. (2), constituie infracțiune numai când este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri;
- banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

b) Darea de mită:

- promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în condițiile arătate în art. 289, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani;
- fapta prevăzută în alin. (1) nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita;

[8]Secretariatul General al Guvernului, Strategia Națională Anticorupție 2021-2025, disponibilă la adresa: https://sgg.gov.ro/1/strategia-nationala-anticoruptie/, accesat la data de: 07.09.2022

- mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta;
- banii, valorile sau orice alte bunuri date se restituie persoanei care le-a dat, dacă acestea au fost date în cazul prevăzut în alin. (2) sau date după denunțul prevăzut în alin. (3);
- banii, valorile sau orice alte bunuri oferite sau date sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

c) Traficul de influență:

- pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani;
- banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.

d) Cumpărarea de influență:

- promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi;
- făptuitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta;
- banii, valorile sau orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat, dacă au fost date după denunțul prevăzut în alin. (2);
- banii, valorile sau orice alte bunuri date sau oferite sunt supuse confiscării, iar dacă acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent[9].

Pe lângă cele menționate anterior, alte infracțiuni considerate a fi asimilate infracțiunilor de corupție se regăsesc în articolele 10, 11, 12, 13,13(1), 13(2) din Legea 78/2000.

2. Strategia Națională Anticorupție

În scopul susținerii eforturilor luptei împotriva corupției, la nivelul României au fost create instrumente speciale, acestea constând Strategii Naționale Anticorupție. Astfel,

[9] Direcția Națională Anticorupție, Ce înseamnă fapta de corupție?, disponibil la adresa: https://www.pna.ro/fapta_coruptie.xhtml, accesat la data de: 07.09.2022

prima a fost elaborată în perioada 2016-2020 și a inclus obiective și măsuri menite să acționeze asupra cauzelor mai profunde ale corupției, abordarea nefiind limitată la combaterea fenomenului. Documentul programatic a inclus măsuri care au vizat prevenirea corupției, promovarea integrității organizaționale, educația anticorupție și, nu în ultimul rând, recuperarea creanțelor generate de săvârșirea de infracțiuni.

În prezent, în temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 25 lit. e) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, este în vigoare Strategia Națională Anticorupție 2021-2025, adoptată de Guvernul României în data de 17.12.2021 prin HG nr. 1269.

2.1. Obiective

Strategia Națională Anticorupție 2021-2025 vizează îndeplinirea a 5 obiective generale, fiecare dintre acestea având subordonate obiective specifice, după cum urmează:

Tabelul nr. 1: Obiectivele SNA 2021-2025

Nr. crt.	Obiectiv general	Obiectiv specific
1.	Obiectiv General nr. 1 – Creșterea gradului de implementare a măsurilor de integritate la nivel organizațional	Obiectiv specific nr. 1.1. – Implementarea măsurilor de integritate la nivel național
		Obiectiv specific nr. 1.2. – Îmbunătățirea cooperării internaționale în domeniul integrității
2.	Obiectiv General nr. 2 – Reducerea impactului corupției asupra cetățenilor	
3.	Obiectiv General nr. 3 – Consolidarea managementului instituțional și a capacității administrative pentru prevenirea și combaterea corupției	Obiectiv specific nr. 3.1. – Eficientizarea măsurilor preventive anticorupție prin remedierea lacunelor și a inconsistențelor legislative, precum și prin asigurarea implementării lor efective
		Obiectiv specific nr. 3.2. – Extinderea culturii transparenței pentru o guvernare deschisă în administrația publică
		Obiectiv specific nr. 3.3. – Îmbunătățirea capacității de gestionare a eșecului de management prin corelarea instrumentelor care au impact asupra identificării timpurii a riscurilor și vulnerabilităților instituționale
4.	Obiectiv General nr. 4 – Consolidarea integrității în	Obiectiv specific nr. 4.1. – Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate

Nr. crt.	Obiectiv general	Obiectiv specific
	domenii de activitate prioritare	Obiectiv specific nr. 4.2. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul național de educație
		Obiectiv specific nr. 4.3. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în administrația publică locală
		Obiectiv specific nr. 4.4. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul achizițiilor publice
		Obiectiv specific nr. 4.5. – Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în mediul de afaceri
		Obiectiv specific nr. 4.6. – Creșterea transparenței publicității politice și a integrității finanțării partidelor politice, precum și a integrității alegerilor și referendumurilor
		Obiectiv specific nr. 4.7. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în activitatea membrilor Parlamentului
		Obiectiv specific nr. 4.8. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul protecției mediului înconjurător
		Obiectiv specific nr. 4.9. - Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în domeniul protejării patrimoniului cultural
5.	Obiectiv General nr. 5 – Consolidarea performanței de combatere a corupției prin mijloace penale și administrative	Obiectiv specific nr. 5.1. – Continuarea progreselor înregistrate în investigarea cu imparțialitate și în soluționarea de către instanțe a faptelor de mare corupție și la nivel local
		Obiectiv specific nr. 5.2. - Asigurarea integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice
		Obiectiv specific nr. 5.3. – Prevenirea și combaterea corupției, ca facilitator al activității grupurilor de criminalitate organizată
		Obiectivul specific 5.4. - Întărirea rolului de coordonare metodologică a Corpului de control al prim-ministrului în domeniul controlului administrativ desfășurat la nivelul administrației publice centrale

Sursa: Strategia Națională Anticorupție 2021-2025

2.2. Cadru legal

Constituirea SNA 2021-2025 a fost realizată în conformitate cu următoarele prevederi legislative:

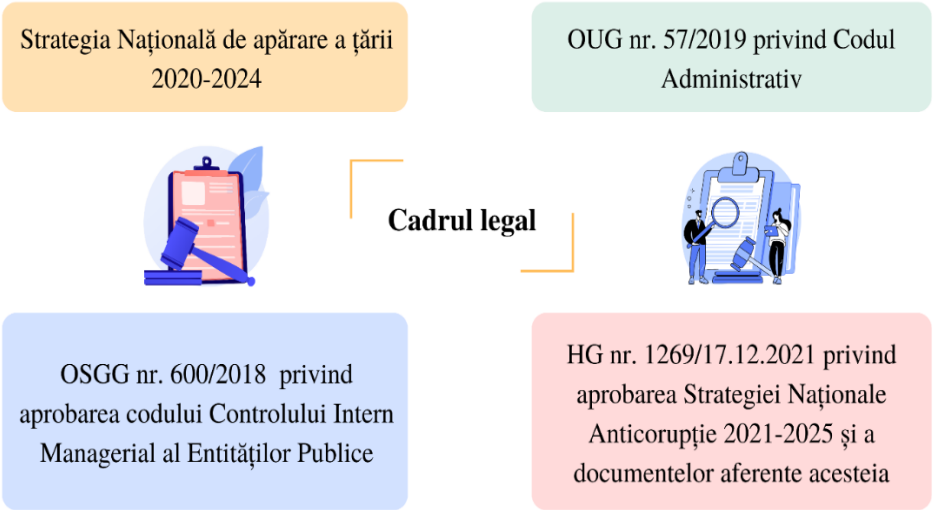

Figura nr. 1: Cadrul legal

Sursa: Autorul

2.3. Implementare

Implementarea SNA se realizează sub autoritatea și în coordonarea **Ministrului Justiției**, cu raportare către Guvern. Totodată, pentru sprijinirea procesului de monitorizare și de implementare a măsurilor prevăzute de strategie, **Direcția de Prevenire a Criminalității** din cadrul MJ asigură Secretariatul tehnic al SNA.

Agenția Națională de Integritate se ocupă de colectarea, monitorizarea și verificarea declarațiilor de avere și interese, în vederea identificării incompatibilităților, conflictelor de interese și averilor nejustificate. ANI este o instituție autonomă, neaflându-se sub egida vreunei alte autorități sau instituții publice. Agenția monitorizează dacă instituțiile publice și-au colectat și publicat declarațiile de avere ale funcționarilor din cadrul lor și verifică corectitudinea acestora. ANI aplică sancțiuni doar în cazul nedepunerii declarațiilor. În cazul în care descoperă nereguli în declarații, agenția sesizează cazul autorităților competente.

Ministerul Public instrumentează cazurile de mică corupție, prin parchetele de pe lângă tribunale, parchetele de pe lângă tribunalele specializate, parchetele militare, precum și prin parchetele de pe lângă curțile de apel.

Direcția Națională Anticorupție este o structură de parchet specializată în combaterea corupției mari și medii. Este creată ca un instrument necesar în descoperirea, investigarea și aducerea în fața instanței a cazurilor de corupție medie și mare. Prin

activitatea sa, contribuie la reducerea corupției, în sprijinul unei societăți democratice apropiate de valorile europene. DNA este o entitate independentă în raport cu instanțele judecătorești, cu parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice.

Ministerul Afacerilor Interne elaborează politici publice în materie și are în subordine o structură care abordează în mod specializat diferite segmente ale activității de prevenire și combatere a corupției. Direcția Generală Anticorupție exercită atribuții de prevenire și combatere a corupției la nivelul MAI, desfășurând activități de investigare și cercetare a faptelor de corupție săvârșite de personalul MAI. DGA a sprijinit PÎCCJ și DNA în activitatea de instrumentare a unor dosare penale complexe, iar decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 21 din 07 iulie 2020 a clarificat sfera de competență a acestei instituții. Totuși, în perspectivă, este necesară analizarea și, după caz, revizuirea cadrului normativ și de funcționare a DGA, pentru adaptarea capacității operaționale la tendințele și dinamica fenomenului de corupție.

Poliția Română efectuează activități de prevenire și combatere a corupției, conform competențelor legale. Astfel, Poliția Română, prin structurile de investigare a criminalității economice, desfășoară activități de investigare și cercetare a infracțiunilor, inclusiv a celor de corupție. De asemenea, Poliția Română, prin structurile de operațiuni speciale, utilizează investigatori sub acoperire și desfășoară activități pentru punerea în executare a unor mandate de supraveghere tehnică și în cazurile de corupție.

Departamentul pentru lupta antifraudă se organizează ca structură cu personalitate juridică în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, acesta îndeplinind următoarele funcții:

- funcția de coordonare a luptei antifraudă, în scopul asigurării unei protecții efective și echivalente a intereselor financiare ale Uniunii Europene în România;
- funcția de control, în scopul identificării de nereguli, fraude și alte activități ilicite ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene în România.

Având în vedere componenta de prevenire și educație a acestui demers strategic, implementarea măsurilor necesită sprijinul punctual și al altor parteneri instituționali, precum: **Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Ministerul Sănătății și Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.**

Corpul de control al prim-ministrului și structurile de control din cadrul administrației publice centrale desfășoară activități de control administrativ constând în verificarea respectării dispozițiilor legale referitoare la organizare și funcționare, respectiv la îndeplinirea atribuțiilor generale și specifice aparținând entităților publice controlate, având ca scop depistarea eventualelor abateri.

3. Măsuri preventive anticorupție și indicatorii aferenți

În tabelul de mai jos sunt redate măsurile preventive anticorupție și indicatorii aferenți acestora și se poate observa faptul că pentru fiecare dintre măsuri trebuie este necesară o raportare a valorilor specifice.

Tabelul nr. 2: Măsuri preventive anticorupție și indicatorii aferenți

Nr. crt.	Măsură preventivă	Indicatori de evaluare
1.	Cod etic/deontologic/de conduită	Număr de sesizări privind încălcări ale codului Număr de sesizări soluționate Durata medie a procedurilor Număr de decizii prin care s-a confirmat încălcarea codului Număr de decizii infirmate în instanță Gradul de cunoaștere de către angajați a codului Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
2.	Declararea averilor	Număr de persoane care au obligația depunerii declarației de avere Număr de persoane care nu au depus în termen declarația de avere Număr de sesizări ale ANI Număr de decizii ANI privind personalul instituției Număr de decizii ale ANI puse în aplicare Număr de consultații oferite de persoanele responsabile pentru implementarea prevederilor legale privind declarațiile de avere și declarațiile de interese Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind declararea averilor Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
3.	Declararea cadourilor	Număr de cadouri înregistrate în registru Nr. de cadouri publicate pe site-ul instituției Nr. de cadouri păstrate de angajat Valoarea totală a cadourilor primite Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind declararea cadourilor Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare

Nr. crt.	Măsură preventivă	Indicatori de evaluare
		profesională
4.	Conflicte de interese	Număr de persoane care au obligația depunerii declarației de interese Număr de persoane care nu au depus în termen declarația de interese Număr de declarații de abținere Număr de situații în care superiorul ierarhic a dispus înlocuirea persoanei aflată în situația de potențial conflict de interese Număr de sesizări primite de instituție de la terțe persoane cu privire la existența unui conflict de interese Număr de decizii ANI prin care s-a constatat starea de conflict de interese Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind conflictul de interese Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională Nr. de proceduri de achiziție analizate în PREVENT Nr. de avertismente de integritate emise Nr. de conflicte de interese prevenite prin utilizarea sistemului PREVENT
5.	Consilier de etică	Număr de ședințe de consultare Număr de angajați care au solicitat consiliere Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind consilierul etic Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
6.	Incompatibilități	Număr de persoane aflate în stare de Incompatibilitate Număr de sesizări ale ANI formulate de către instituție Număr de sesizări primite de instituție de la terțe persoane cu privire la existența unei incompatibilități Număr de decizii ale ANI cu privire la constatarea unor incompatibilități indiferent de calea de sesizare

Nr. crt.	Măsură preventivă	Indicatori de evaluare
		Număr de decizii confirmate de instanță Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind incompatibilitățile Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
7.	Transparență în procesul decizional	Număr de proiecte de acte normative adoptate Număr de anunțuri publice privind proiectele de acte normative Număr de recomandări transmise de societatea civilă în procesul de transparență decizională asigurat pentru inițierea, modificarea sau completarea unor acte normative Gradul de acceptare și preluare al recomandărilor formulate de societatea civilă cu privire la proiectele de acte normative supuse consultării publice (ca procent între numărul total de recomandări transmise și numărul de propuneri efectiv preluate) Număr de proiecte de acte normative modificate în urma procesului de consultare Număr de ședințe publice organizate la inițiativa instituției Număr dezbateri publice organizate Număr de participanți la ședințele Publice Număr de ședințe publice organizate la solicitarea societății civile Număr de minute publicate, realizate la ședințele publice Număr de plângeri în justiție privind nerespectarea prevederilor legale de către instituție Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională Număr de rapoarte anuale privind transparența decizională disponibile pe site-ul instituției Număr de demnitari înscriși în Registrul Unic al Transparenței Intereselor

Nr. crt.	Măsură preventivă	Indicatori de evaluare
		Număr de întâlniri raportate în RUTI de către factorii de decizie vizați de registru Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind transparența Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională
8.	Acces la informații de interes public	Număr de seturi de date publicate în format deschis pe platforma data.gov.ro Număr de solicitări de informații de interes public primite Număr de răspunsuri comunicate în termenul legal Număr de reclamații administrative Număr de reclamații administrative soluționate favorabil Număr de plângeri în instanță Număr de hotărâri judecătorești definitive pronunțate în favoarea petentului, ca urmare a plângerilor având ca obiect comunicarea de informații de interes public Numărul de sancțiuni dispuse pentru încălcarea obligațiilor legale Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională Gradul de cunoaștere de către angajați a normelor privind accesul la informații de interes public
9.	Protecția avertizorului de integritate	Număr de raportări Numărul de investigații și proceduri inițiate ca urmare a acestor raportări și rezultatul acestora Număr de situații de represalii la locul de muncă Număr de plângeri depuse in instanță Prejudiciul financiar estimat și sumele recuperate în urma investigațiilor și a procedurilor referitoare la încălcările raportate (în cazul în care sunt confirmate) Număr de persoane care au fost instruite prin intermediul acțiunilor de formare profesională

Nr. crt.	Măsură preventivă	Indicatori de evaluare
10.	Interdicții după încheierea angajării în cadrul Instituțiilor publice (Pantouflage)	Număr de încălcări ale regimului legal Număr de solicitări către instanța de judecată pentru anularea contractului de finanțare în caz de încălcare a art. 13 alin. (1) Număr de sancțiuni aplicate de către instanțe
11.	Funcțiile sensibile	Număr funcții sensibile identificate și Inventariate Număr măsuri de control adecvate și suficiente pentru administrarea și gestionarea funcțiilor sensibile
12.	Evaluarea riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale și locale	Numărul de riscuri identificate Numărul de masuri de intervenție
13.	Evaluarea incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale și locale	Numărul de incidente de integritate Numărul persoanelor cu funcții de conducere care au săvârșit incidente de integritate Numărul persoanelor cu funcții de execuție care au săvârșit incidente de integritate Numărul de măsuri de control implementate

Sursa: Strategia Națională Anticorupție 2021-2025

4. Colaborarea cu societatea civilă

Colaborarea dintre instituțiile publice și societate civilă este un factor ce asigură buna funcționare și aplicare a Strategiei Naționale Anticorupție, în condițiile în care lupta împotriva corupției este un proces pe termen lung, care necesită schimbări structurale profunde ale instituțiilor unei țări, cadrului legal și culturii acesteia. Prin urmare, actorii din afara guvernului - în special din societatea civilă - reprezintă o componentă esențială care asigură succesul strategiei.

Într-o perioadă în care încrederea cetățenilor cu privire la lupta autorităților publice împotriva corupției este în scădere, este imperios necesar să se încurajeze și să se permită participarea societății civile prin transparentizare, îmbunătățirea accesului public la informații și promovarea implicării publice în procesul de luare a deciziilor guvernamentale.

Există mai multe modalități de a implica societatea civilă în programele anticorupție, respectiv:

- oferirea de sprijin pentru organizarea de campanii anticorupție;
- instruirea jurnaliștilor de investigație în scopul demascării corupției;
- sprijinirea ONG-urilor locale pentru a putea furniza servicii de educație împotriva corupției[10].

Din punct de vedere al SNA 2021-2025, aceasta are în vedere aplicarea unor măsuri care să conducă atât la îndeplinirea unor obiective prin care să fie combătut fenomenul corupției, cât și instituirea unor măsuri de educare, atât a oficialilor, cât și a cetățenilor, cu privire la teme precum: integritatea organizațională și diminuarea riscurilor de corupție, cadrul incriminator național al faptelor de corupție, drepturile omului, accesul la informații publice, transparența decizională, impactul corupției „mici" asupra serviciilor publice.

Astfel, măsurile menite să sprijine cetățenii și să contribuie la creșterea educației acestora în legătură cu fenomenul corupției, sunt:

- creșterea gradului de educație anticorupție a cetățenilor și oficialilor publici, cu accent pe drepturile acestora în relația cu autoritățile și instituțiile publice și impactul corupției asupra serviciilor publice;
- asigurarea unei protecții efective a cetățenilor care sesizează presupuse incidente de integritate săvârșite de furnizorii de servicii publice;
- formarea unei culturi civice de confruntare a fenomenului corupției „mici", inclusiv prin utilizarea noilor tehnologii (de exemplu, social media);
- abordarea în cadrul disciplinelor ce vizează dezvoltarea și diversificarea competențelor sociale și civice în cadrul învățământului preuniversitar a tematicilor referitoare la prevenirea victimizării și discriminării, statul de drept, gestionarea agresivității și prevenirea corupției;
- realizarea unor proiecte/activități în comun cu participarea autorităților publice locale și a reprezentanților societății civile, având ca obiectiv prevenirea corupției, promovarea eticii și integrității.

[10] Anti-Corruption Resource Center, disponibil online la adresa https://www.u4.no/topics/civil-society/basics

C. MODELE DE PROCEDURI DE SISTEM PRIVIND MĂSURILE PREVENTIVE ANTICORUPȚIE ȘI INDICATORII AFERENȚI

În conformitate cu cele amintite anterior, în cadrul capitolului prezent se vor prezenta modelele de proceduri de sistem pe care Primăria Municipiului Roșiori de Vede trebuie să le implementeze astfel încât să se alinieze normelor impuse prin SNA 2021-2025.

Procedurile sunt definite drept un instrument de control intern, care contribuie la îmbunătățirea desfășurării activităților prin separarea sarcinilor, funcțiilor, competențelor și responsabilităților personalului din cadrul entității publice. Sfera de cuprindere a unei proceduri este determinată atât de gradul de eficacitate a sistemului de control intern managerial din cadrul entității publice, cât și de stadiul în care se află procesul de informatizare a activității procedurale. Fiecare entitate publică își poate particulariza sistemul de elaborare a procedurilor în funcție de mărimea și specificul entității, tipurile și complexitatea activităților, în conformitate cu o procedură de sistem proprie, având la bază (obligatoriu) structura minimală prevăzută în Ordinul Secretarului General al Guvernului nr. 600/2018, inclusiv cu respectarea prevederilor Standardului 9 – Proceduri[11]. Astfel, procedura care va sta la baza constituirii procedurilor elaborate în cadrul prezentului ghid este „Procedura de sistem privind elaborarea procedurilor documentate la nivelul entității”, fiind structurată astfel:

- Pagina de gardă
- Cuprins
- 1. Scop
- 2. Domeniu de aplicare
- 3. Documente de referință
- 4. Definiții și abrevieri
- 5. Descrierea procedurii
- 6. Responsabilități
- 7. Formular evidență modificări
- 8. Formular analiză procedură
- 9. Formular distribuire procedură
- 10. Anexe
- 10.1. Diagrama de proces

[11] Ghid pentru realizarea procedurilor de sistem și operaționale, disponibil la adresa: https://www.scjs.ro/prezentare/proceduri_op/Ghid-proceduri%20SGG.pdf, accesat la data de 08.09.2022

Procedurile elaborate se regăsesc în anexe, sub denumirea:

Anexa 1. PS privind liberul acces la informațiile de interes public

Anexa 2. PS Semnalarea neregularităților

Anexa 3. PS Transparența decizională

Anexa 4. PS Depunerea declarațiilor de avere și declarațiilor de interese

Anexa 5. PS Pantouflage

Anexa 6. PS Funcții sensibile

Anexa 7. PS Managementul riscurilor de corupție

Anexa 8. PS Declararea bunurilor primite cu titlu gratuit

Anexa 9. PS Gestionarea situațiilor de incompatibilitate și conflict de interese

Anexa 10. PS Soluționarea sesizărilor primite pe platforma anticorupție

BIBLIOGRAFIE

1. **Secretariatul General al Guvernului, Strategia Națională Anticorupție 2021-2025, disponibil la adresa https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/249932, accesat online la data de 07.09.2022**
2. **Comisia Europeană, Corupția, disponibil la adresa: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/corruption_en, accesat online la data de 07.09.2022**
3. **Direcția Națională Anticorupție, Ce înseamnă fapta de corupție?, disponibil la adresa: https://www.pna.ro/fapta_coruptie.xhtml, accesat la data de: 07.09.2022**
4. Anti-Corruption Resource Center, disponibil online la adresa https://www.u4.no/topics/civil-society/basics
5. Ghid pentru realizarea procedurilor de sistem și operaționale, disponibil la adresa: https://www.scjs.ro/prezentare/proceduri_op/Ghid-proceduri%20SGG.pdf, accesat la data de 08.09.2022

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!

Titlul proiectului: „Integritate, etică și strategie anticorupție în Municipiul Roșiori de Vede”
Codul proiectului: cod SIPOCA 1110, Cod MySMIS 152202
Denumirea beneficiarului: Municipiul Roșiori de Vede
Data publicării: Septembrie 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniuni Europene sau a Guvernului României